

Helsingin esteettömyystyön onnistumiset ja haasteet

Esteettömyysseminaari - Helsinki 20 vuotta esteettömyyden edistäjänä

24.11.2022

Silja Hyvärinen

Esteettömyystyöryhmän puheenjohtaja, hallintojohtaja

Helsinki

Esteettömyys mukana kaupunkistrategiassa

- Helsingin esteettömyystyö on nykyisin sisäänrakennettuna kaupungin strategiaan, joka ohjaa toimialojen jokapäiväistä toimintaa.
- Esteettömyysohjeet eivät ole erillään esimerkiksi julkisten alueiden – kuten katujen, leikkipuistojen ja ulkoilualueiden – suunnittelun ja rakentamisen ohjeistuksista vaan osa niitä.

Helsingin kaupunkistrategia 2021-2025

Yhdenvertainen ja kansainvälinen Helsinki

Kuva: Vesa Laitinen

Helsinki

Hyvä ja turvallinen kaupunki

- Helsinki on kaupunki, jossa turvallisuus ja kaikkien ihmisten yhtäläiset oikeudet toteutuvat.
- Helsinki edistää julkisen tilan turvallisuutta kaikille.

Elämme yhdessä - olemme yhdessä

- Helsinki on sitoutunut edistämään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja ihmisoikeuksia kaikessa toiminnassaan.

Esteettömyys ja saavutettavuus

- Kaupunkiympäristön ja kaupungin palvelujen suunnittelussa huomioidaan esteettömyys ja saavutettavuus. Panostetaan myös muistiystävälliseen kaupunkiin.

Esteettömyyttä rakennetaan yhdessä

- Yhteistyö käyttäjien, vammais- ja vanhusneuvoston sekä eri järjestöjen kanssa on ratkaisevan tärkeää kaupunkiympäristön ja palveluiden esteettömyyden kehittämisessä.

Esteettömyyslinjaukset päivitetty

- Esteettömyyslinjaukset on päivitetty vuonna 2022
- Kaupunginhallitus hyväksyi 27.6.2022

Esteettömyystyöryhmän rooli

- Ryhmän jäseniä ovat toimialojen esteettömyisyhdyshenkilöt, esteettömyysasiamies, sekä vammaisasiamies ja vanhusneuvoston sihteeri.
- Ryhmän puheenjohtajana toimii kaupunkiympäristön toimialan hallintojohtaja.
- Esteettömyysasiamies toimii ryhmän valmistelijana ja esittelijänä.
- Esteettömyystyöryhmän keskeisimpinä työkaluina esteettömyyden toteutumisen seurannassa toimivat Helsingin kaupungin esteettömyyslinjaukset.

Esteettömyystyön vaikuttavuuden arviointia: Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2019 Esteettömyyslinjausten toteutuminen

”Helsingin kaupungin esteettömyyslinjausten mukaiset tavoitteet ovat enimmäkseen toteutuneet. Helsingin kaupunki on tehnyt valtakunnallisesti ja kansainvälisesti merkittävää esteettömyyteen liittyvää työtä, kuten valmistellut esteettömyysohjeistukset rakennetun ympäristön esteettömyyden varmistamiseksi ja laatinut palvelukartan esteettömyystiedon tarjoamiseksi.

- Arvioinnin perusteella esteettömyysnäkökulma otetaan hyvin huomioon rakennetun ympäristön suunnitteluvaiheessa mutta ei aina lopputarkastuksissa.*
- Esteettömyystyöryhmä seuraa esteettömyyttä, mutta sille ei ole nimetty raportointitahoa.*
- Toimialoilta, palvelukokonaisuuksista ja tietyistä palveluista puuttuvat esteettömyyskysymyksistä vastaavat yhteyshenkilöt, jotka myös voivat vaikuttaa esteettömyyden toteutumiseen.*
- Myöskään vammaisjärjestöjen kanssa toteutettua esteettömyyskoulutusta ja perehdytystä ei ole järjestetty viime aikoina.*
- Käyttäjiä, esimerkiksi vammaisjärjestöjen edustajia, ei käytetä riittävästi kokemusasiantuntijoina tai palvelujen testajana.”*

Esteettömyystyön vaikuttavuuden arviointia: Esteettömyystyön tilannekuva 2022

- Kyselyssä 117 vastaajaa eri toimialoilta (sekä esihenkilöitä että asiantuntijoita)
- Johdon haastattelussa 7 henkilöä eri toimialoilta

Miten mielestäsi Helsinki onnistuu toteuttamaan esteetöntä kaupunkiympäristöä ja esteettömiä tiloja?

- 3.16 keskiarvo
  - 34% antoi pistemääräksi väliltä “4 - 5” tähän kysymykseen

Miten mielestäsi Helsingin kaupunkiorganisaatio onnistuu yhteistyössä edistämään esteettömyyttä?

- 3.09 keskiarvo
  - 27% antoi pistemääräksi väliltä “4 - 5” tähän kysymykseen

Tarvittava tuki esteettömyyden edistämiseksi

- Koulutuksen lisäämistä (uuden ajankohtaisen tiedon saatavuutta, esteettömyystiedon näkyvyyttä)
- Ohjeistusten selkeyttä (asiantuntijan tukea)
- Kaupunkitasoista yhteistyötä (myös käytännön hankkeissa)
- Kokemustiedon lisäämistä

Haastattelussa esiin nousseita teemoja

- Helsinki on tehnyt pitkäjänteisesti merkittävää työtä esteettömyyden edistämiseksi
- Tarve tuoda työ näkyväksi
- Esteettömyys nähdään laajana käsitteenä, ei vain fyysisessä ympäristössä
- Esteettömyystiedon jakamista ja tiedolla johtamista
- Koulutusten lisäämistä perehdyttämisen tueksi

Onnistumiset

- Helsinki sijoittui toiseksi Euroopan komission järjestämässä Esteetön kaupunki 2022 -kilpailussa. Myös vuonna 2015 voitimme hopeaa samassa kilpailussa.
- Euroopan korkeatasoisimmat esteettömyyspalkinnot jaetaan vuosittain kaupungeille, jotka pyrkivät esimerkillisesti kehittämään esteettömyyttään ja kaikkien ihmisten mahdollisuuksia osallistua kaupunkielämään.
- Kilpailun tuomariston mukaan Helsinki on osoittanut pitkää sitoutumista esteettömyyden kehittämiseen. Palkitsemisperusteena oli kaiken kattava lähestymistapa, jonka ansiosta kaikki kaupungin toiminnot ovat mukana esteettömyystyössä.

Onnistumiset

- Kaupunki pyrkii myös jatkuvasti kehittämään palveluidensa esteettömyyttä. Kilpailuhakemuksessa nostettiin esimerkeiksi keskustakirjasto Oodi, jonka suunnittelussa on kiinnitetty erityistä huomiota liikkumis- ja toimimisesteisten tarpeisiin, Lammassaaren esteetön lankkupolku sekä Helsingin palvelukarttaan kehitetty sovellus, jonka avulla saadaan näkyviin kaupungin toimipisteiden esteettömyystiedot.
- Helsingin joukkoliikennettä on myös kehitetty ansiokkaasti.
-
- Helsinki on myös avannut esteettömyyteen liittyvän kehitystyönsä tulokset vapaasti kaikkien hyödynnettäviksi. Esimerkiksi ulko-alueiden esteettömyysohjeita on otettu käyttöön valtakunnallisesti.

Haasteet ja kehittämiskohteet

- Esteettömyyslinjausten jalkauttaminen osaksi normaalia toimintaa
- Vastuiden tarkempi määrittely toimialojen välillä
- Esteettömyystiedon omistajuus (toteutunut esteettömyys, tilastot ja seuranta, tiedon keruu, ajantasaisuus ja vastuutahojen nimeäminen)
- Osaamisen siirto laajemmalle, nyt liikaa yhden avainhenkilön varassa
- Esteettömyyskoulutuksen järjestäminen

